

STAROSTWO POWIATOWE W KAMIENIU POMORSKIM

**Instrukcja Zarządzania Systemem Informatycznym
służącym do przetwarzania
Danych Osobowych**

w Starostwie Powiatowym w Kamieniu Pomorskim
ul. Wolińska 7b

OPRACOWAŁ : Andrzej ZIELIŃSKI
Pełnomocnik
ds. Ochrony Informacji Niejawnych

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	3
2. DEFINICJE	3
3. POSTANOWIENIA OGÓLNE	3
4. OBOWIĄZKI W ZAKRESIE OCHRONY DANYCH OSOBOWYCH	4
5. POZIOM BEZPIECZEŃSTWA	4
6. BEZPIECZNA EKSPLOATACJA SPRZĘTU I OPROGRAMOWANIA	4
7. PROCEDURA KORZYSTANIA Z INTERNETU I POCZTY ELEKTRONICZNEJ	5
8. PROCEDURA NADAWANIA UPRAWNIEŃ DO PRZETWARZANIA DANYCH OSOBOWYCH	7
9. METODY I ŚRODKI UWIERZYTELNIAJĄCE	7
10. WYMOGI DOTYCZĄCE ZMIANY HASEŁ	9
11. PROCEDURA ROZPOCZĘCIA , ZAWIESZENIA I ZAKOŃCZENIA PRACY	9
12. PROCEDURA TWORZENIA KOPI ZAPASOWYCH	9
13. SPOSÓB, MIEJSCE I OKRES PRZECHOWYWANIA ELEKTRONICZNYCH NOŚNIKÓW INFORMACJI I WYDRUKÓW	10
14. PROCEDURA ZABEZPIECZENIA SYSTEMU INFORMATYCZNEGO , PRZED DZIAŁALNOŚCIĄ OPROGRAMOWANIA ZŁOŚLIWEGO	11
15. ZASADY I SPOSÓB ODNOTOWYWANIA W SYSTEMIE INFORMACJI O UDOSTĘPNIANIU DANYCH OSOBOWYCH	12
16. PROCEDURA WYKONYWANIA PRZEGLĄDÓW I KONSERWACJI	12
17. ZAŁĄCZNIKI	13
Załącznik nr 1- Wzór - Oświadczenie	
Załącznik nr 2- Wzór - Upoważnienie do przetwarzania danych osobowych	
Załącznik nr 3- Rejestr użytkowników i ich uprawnień w systemie informatycznym.	
Załącznik nr 4 – Wzór- Zlecenia nadania/ zmiany/ anulowania zakresu uprawnień użytkownika	
. Załącznik nr 5 – Ewidencja udostępniania danych	
Załącznik nr 6 - Wzór- Protokół zniszczenia uszkodzonych nośników komputerowych	
Załącznik nr 7 – Wzór – Rejestr nośników komputerowych zawierających kopie zapasowe	

1. Wstęp

Podstawę prawną do opracowania i wdrożenia niniejszej instrukcji stanowią ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (t. j. Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 z późn. zm.) oraz Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych (Dz. U. Nr. 100, poz. 1024 z późn. zm.) Instrukcja stanowi zestaw procedur opisujących zasady zapewnienia bezpieczeństwa danych osobowych w systemach i aplikacjach informatycznych.

2. Definicje

2.1 Ilekoć w niniejszym dokumencie jest mowa o :

- 2.1.1 **Urządzie** – należy przez to rozumieć Starostwo Powiatowe w Kamieniu Pomorskim
- 2.1.2 **Administratorze Danych Osobowych (ADO)** – należy przez to rozumieć Starostę Kamieńskiego (zwany dalej Starostą) decydującego o celach i środkach przetwarzania danych osobowych.
- 2.1.3 **Administratorze Bezpieczeństwa Informacji (ABI)** – pracownik Starostwa, wyznaczony przez Starostę , odpowiedzialny za organizację ochrony danych osobowych
- 2.1.4 **Administrator Systemu Informatycznego (ASI)** - pracownik Starostwa, wyznaczony przez Starostę, odpowiedzialny za bezpieczeństwo danych osobowych przetwarzanych we wskazanych systemach informatycznych, nadzorujący pracę systemu informatycznego oraz wykonujący w nim czynności wymagające specjalnych uprawnień. ASI odpowiedzialny jest za sprawność, konserwację oraz wdrażanie technicznych zabezpieczeń systemu informatycznego do przetwarzania danych osobowych
- 2.1.5 **Użytkownika systemu** - należy przez to rozumieć osobę upoważnioną do przetwarzania danych osobowych w systemie informatycznym urzędu.

3. Postanowienia ogólne

- 3.1 Instrukcja zarządzania systemem informatycznym służącym do przetwarzania danych osobowych w urzędzie zwana dalej „Instrukcją” określa zasady, tryb postępowania i zalecenia Administratora Danych Osobowych, które muszą być stosowane przez osoby przez niego upoważnione do przetwarzania danych osobowych w systemach informatycznych.
- 3.2 Instrukcja została opracowana zgodnie z wymogami § 5 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych (Dz. U. Nr 100, poz. 1024).
- 3.3 Podstawowymi celami zabezpieczeń systemów informatycznych służących do przetwarzania danych osobowych jest zapewnienie jak najwyższego poziomu bezpieczeństwa przetwarzanych danych osobowych w systemach informatycznych.

3.4 Za priorytet uznano zagwarantowanie zgromadzonemu danym osobowemu, przez cały okres ich przetwarzania w systemach, charakteru poufności wraz z zachowaniem ich integralności i rozliczalności.

3.5 Administrator Bezpieczeństwa Informacji powinien posiadać stosowne uprawnienia w nadzorowanych systemach informatycznych, gwarantujące skuteczne wykonywanie zadań z zakresu nadzoru wszędzie tam, gdzie jest to możliwe.

4. Obowiązki w zakresie ochrony danych osobowych

4.1 Do obowiązków osób zaangażowanych w przetwarzanie danych osobowych w systemach informatycznych należy:

4.1.1, Podejmowanie współpracy przy ustaleniu przyczyn naruszenia ochrony danych osobowych oraz usuwania skutków tych naruszeń, w tym zapobieganie ich ewentualnemu ponownemu wystąpieniu.

4.1.2. Przetwarzanie danych osobowych wyłącznie w celach określonych przez swoich przełożonych.

4.2 Do kompetencji osób zarządzających pracownikami należy w szczególności wystawianie dla bezpośrednio podległych pracowników wniosków o nadanie, zmianę lub cofnięcie uprawnień do systemów informatycznych, w których są przetwarzane dane osobowe.

4.3 Użytkownicy powinni podlegać okresowym szkoleniom, stosownie do potrzeb wynikających ze zmian w systemie informatycznym (wymiana sprzętu na nowszej generacji, zmiana oprogramowania) oraz w związku ze zmianą przepisów o ochronie danych osobowych lub zmianą wewnętrznych regulacji.

5. Poziom bezpieczeństwa

W Starostwie Powiatowym w Kamieniu Pomorskim obowiązuje wysoki poziom bezpieczeństwa systemu informatycznego z uwagi na to, że jest on połączony z siecią publiczną (z Internetem).

6. Bezpieczna eksploatacja sprzętu i oprogramowania

Celem procedury jest określenie wymagań bezpieczeństwa dla sprzętu i oprogramowania eksploatowanego w Starostwie Powiatowym w Kamieniu Pomorskim. Bezpieczna eksploatacja systemów informatycznych przetwarzających dane osobowe zostaje zapewniona poprzez przestrzeganie następujących zasad:

6.1 Użytkownikom zabrania się wprowadzania zmian do oprogramowania, sprzętu informatycznego poprzez jego samodzielne konfigurowanie i wyposażanie.

6.2 Użytkownikom zabrania się umożliwiania stronom trzecim uzyskiwania nieupoważnionego dostępu do systemów informatycznych.

6.3 Użytkownikom nie wolno instalować nowego lub aktualizować już zainstalowanego oprogramowania.

6.4 Użytkownikom nie wolno korzystać z systemów informatycznych dla celów innych niż związane z wykonywaniem obowiązków służbowych.

- 6.5 Użytkownikom nie wolno podejmować prób testowania, modyfikacji i naruszenia zabezpieczeń systemów informatycznych lub jakichkolwiek działań noszących takie znamiona.
- 6.6 Informacje przetwarzane przy użyciu współdzielonych aplikacji sieciowych na stacjach roboczych muszą być zapisywane na dyskach serwera.
- 6.7 Wszystkie aplikacje sieciowe, współdzielone zasoby użytkowe muszą być ulokowane na przeznaczonych do tego celu serwerach.
- 6.8 Nieautoryzowane podłączenie własnego lub strony trzeciej urządzenie teleinformatycznego do systemu informatycznego jest zabronione.
- 6.9 Urządzenia aktywne obsługujące sieć lokalną urzędu chronią ją na poziomie warstwy łącza danych na ewentualność podłączenia obcych urządzeń.
- 6.10 Ekrany monitorów są wyposażone w wygaszacie zabezpieczone hasłem , które aktywują się automatycznie po upływie określonego czasu od ostatniego użycia komputera.
- 6.11 Programy zainstalowane na komputerach obsługujących przetwarzanie danych osobowych są użytkowane z zachowaniem praw autorskich i posiadają licencje.
- 6.12 Instalacji oprogramowania może dokonywać jedynie pracownik Starostwa Powiatowego w Kamieniu Pomorskim - Administratora Systemu Informatycznego (ASI). W razie konieczności instalacji oprogramowania przez pracowników firm zewnętrznych czynność ta powinna być wykonywana za przyzwoleniem i w obecności pracownika komórki informatyzacji.
- 6.13 System Informatyczny wyposażony jest w mechanizmy oraz uwierzytelnienia użytkownika sprawujące kontrole dostępu do danych osobowych jedynie osób upoważnionych.
- 6.14 Użytkownikom nie wolno uruchamiać oprogramowania z innych źródeł (nośniki wymienne , Internet) bez zgody Administratora Systemu Informatycznego (ASI).
- 6.15 Komputer przenośny może być używany do przetwarzania danych osobowych po odpowiednim jego zabezpieczeniu.
- 6.16 Użytkownik korzystający z komputera przenośnego jest zobowiązany do zachowania szczególnej ostrożności podczas transportu komputera oraz nie może udostępniać komputera osobom nieupoważnionym.
- 6.17 Ekrany monitorów są ustawione w miarę możliwości w taki sposób , żeby uniemożliwić odczyt wyświetlanych informacji osobom nieupoważnionym.

7. Procedury korzystania z Internetu i poczty elektronicznej

Celem procedury jest uregulowanie zasad korzystania z internetu i poczty elektronicznej, aby zagwarantować bezpieczeństwo danych osobowych przesyłanych przez media. Użytkownicy internetu zobowiązani są do przestrzegania następujących zasad:

- 7.1 Zakazuje się ściągania przez użytkowników plików lub przeglądania zasobów informacyjnych o treści prawnie zabronionej , obscenicznej bądź pornograficznej.
- 7.2 Zaleca się, aby do wymiany korespondencji w czasie korzystania z systemu informatycznego urzędu wykorzystywać jedynie służbową pocztą elektroniczną.
- 7.3 Szczególne rygory należy stosować wobec ściągania z Internetu plików wykonywalnych. Użytkownik ponosi odpowiedzialność za szkody spowodowane przez oprogramowania ściągnięte z Internetu i przez niego używane.
- 7.4 Do korzystania z internetu użytkownicy mogą wykorzystywać jedynie zaakceptowane przez Administratora Systemu Informatycznego (ASI) formy dostępu (dotyczy prób obchodzenia poustawianych obostrzeń oraz podłączania dodatkowych urządzeń komunikacyjnych).

Użytkownicy systemu poczty elektronicznej zobowiązani są do przestrzegania następujących zasad:

- 7.5 Przesyłanie informacji za pośrednictwem poczty elektronicznej winno odbywać się zgodnie z uprawnieniami adresatów do korzystania z określonego typu danych. W przypadku wątpliwości nadawca powinien sprawdzić, czy dana osoba ma uprawnienia do korzystania z dokumentów danego typu lub o określonej klauzuli poprzez skonsultowanie się z Administratorem Systemu Informatycznego (ASI).
- 7.6 Jeśli adresatem wiadomości zawierającej dane osobowe jest pracownik urzędu zaleca się doręczenia danych w formie elektronicznej w sposób wykorzystujący wewnętrzne mechanizmy przekazywania danych (dyski sieciowe, udostępnienia folder użytkownika docelowego).
- 7.7 Przesyłanie informacji poza obręb urzędu może odbywać się tylko przez osoby do tego upoważnione do adresatów upoważnionych do przesyłanych danych.
- 7.8 W razie konieczności przesyłania danych osobowych dane te należy uprzednio odpowiednio zabezpieczyć wykorzystując mechanizmy kompresji z szyfrowaniem z tym zastrzeżeniem , że hasło musi zostać dostarczone do adresata drogą inną niż same dane (np. przez telefon). Złożoność hasła: na poziomie minimum 10 znaków w tym duża, mała litera, znak specjalny oraz cyfra.
- 7.9 Użytkownicy powinni zwrócić szczególną uwagę na poprawność adresu odbiorcy dokumentu.
- 7.10 Jeżeli istotne jest potwierdzenie otrzymania przez adresata przesyłki, użytkownik winien skorzystać, o ile jest to technicznie możliwe, z opcji systemu poczty elektronicznej informującej o dostarczeniu i otwarciu dokumentu. Dodatkowo zaleca się, aby użytkownik zawarł w treści dokumentu prośbę o potwierdzenie otrzymania i zapoznania się z informacją. Adresat zobowiązany jest w takiej sytuacji przesłać nadawcy potwierdzenie.
- 7.11 Informacje przesyłane za pośrednictwem poczty elektronicznej muszą być zgodne z prawem i z zasadami zawartymi w Polityce Bezpieczeństwa Danych Osobowych obowiązującej w Starostwie Powiatowym w Kamieniu Pomorskim.
- 7.12 Użytkownicy nie powinni otwierać przesyłek od nieznanych sobie osób , których tytuł nie sugeruje związku z wypełnianymi przez nich obowiązkami służbowymi. W przypadku otrzymania takiej przesyłki , użytkownik powinien ją zniszczyć lub skontaktować się z Administratorem Systemu Informatycznego (ASI).
- 7.13 Użytkownicy nie powinni uruchamiać wykonywalnych załączników (pliki. exe) dołączonych do wiadomości przesyłanych pocztą elektroniczną. W takim przypadku użytkownik powinien poinformować o zdarzeniu Administratora Bezpieczeństwa Informacji (ABI) , który winien sprawdzić, czy załącznik stanowi zagrożenie dla przetwarzanych w systemie informatycznym informacji.
- 7.14 Użytkownicy nie powinni rozsyłać za pośrednictwem poczty elektronicznej informacji o zagrożeniach dla systemu informatycznego, „łańcuszków szczęścia”
- 7.15 Użytkownicy nie powinni rozsyłać , wiadomości zawierających załączniki o dużym rozmiarze (powyżej 10 MB) do większej liczby adresatów. W razie konieczności przesłania większych załączników winni skontaktować się z pracownikiem komórki informatyzacji.
- 7.16 Użytkownicy powinni okresowo kasować niepotrzebne wiadomości pocztowe.

8. Procedura nadawania uprawnień do przetwarzania danych osobowych

Celem procedury jest zapewnienie użytkownikom odpowiednich uprawnień do przetwarzania danych osobowych, aby redukować zagrożenie nieuprawnionego dostępu do danych osobowych i utraty poufności.

8.1 Każdy użytkownik systemu przed przystąpieniem do przetwarzania danych osobowych musi zapoznać się z :

- 1) Ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 z późn. zm);
- 2) Polityką Bezpieczeństwa danych osobowych w Starostwie Powiatowym w Kamieniu Pomorskim;
- 3) Niniejszym dokumentem.

8.2 Zapoznanie się z powyższymi informacjami pracownik potwierdza własnoręcznym podpisem na oświadczeniu , którego wzór stanowi załącznik nr 1.

8.3 Administrator Systemu Informatycznego przyznaje uprawnienia w zakresie dostępu do systemu informatycznego na podstawie pisemnego zlecenia złożonego przez bezpośredniego przełożonego pracownika, którego zlecenie dotyczy - wzór zlecenia stanowi załącznik nr 4.

8.4 Zlecenie to podlega zatwierdzeniu przez ABI , na podstawie którego wydane zostaje upoważnienie do przetwarzania danych osobowych - wzór upoważnienia stanowi załącznik nr 2. Upoważnienia do przetwarzania danych osobowych wydaje ADO w stosunku do Wicestarosty i Sekretarza, natomiast ABI w stosunku naczelników i pracowników na stanowiskach samodzielnych, pozostałym osobom wydają bezpośredni przełożeni pracownika.

8.5 Przyznanie uprawnień w zakresie dostępu do systemu informatycznego polega na wprowadzeniu do systemu dla każdego użytkownika unikalnego identyfikatora , hasła oraz zakresu dostępnych danych i operacji.

8.6 Hasło ustanowione podczas przyznawania uprawnień przez Administratora Systemu Informatycznego (ASI) należy zmienić na indywidualne podczas pierwszego logowania się w systemie.

8.7 Pracownik ma prawo do wykonywania tylko tych czynności , do których został upoważniony.

8.8 Pracownik ponosi odpowiedzialność za wszystkie operacje wykonane przy użyciu jego identyfikatora i hasła dostępu.

8.9 Odbieranie uprawnień pracownikowi następuje na pisemny wniosek przełożonego, któremu pracownik podlega z podaniem daty oraz przyczyny odebrania uprawnień .

8.10 Identyfikator osoby, która utraciła uprawnienia do dostępu do danych osobowych należy bezzwłocznie wyrejestrować z systemu informatycznego, w którym są one przetwarzane oraz unieważnić jej hasło. Wzór „ Zlecenia nadania- zmiany- anulowania zakresu uprawnień użytkownika” przedstawia załącznik nr 4.

8.11 Administrator Systemu Informatycznego (ASI) zobowiązany jest do prowadzenia i ochrony rejestru użytkowników i ich uprawnień w systemie informatycznym - rejestr stanowi załącznik nr 3 .

9. Metody i środki uwierzytelniające.

Celem procedury jest zapewnienie, że do systemów informatycznych przetwarzających dane osobowe mają dostęp jedynie osoby do tego upoważnione.

Identyfikatory i hasła są sposobem zagwarantowania rozliczalności, poufności i integralności danych osobowych przetwarzanych w systemach informatycznych.

Służą do weryfikowania tożsamości użytkownika, uzyskania dostępu do określonych zasobów, kont uprzywilejowanych lub uruchomienia określonej funkcjonalności.

- 9.1 Wszystkie konta dostępowe (identyfikatory) do systemów informatycznych powinny być chronione hasłem lub innym bezpiecznym, zaakceptowanym przez Administrator Systemu Informatycznego (ASI) sposobem uwierzytelniania.
- 9.2 Identyfikator oraz nadane uprawnienia powinny umożliwiać wykonywanie czynności wyłącznie zgodnych z zakresem powierzonych obowiązków.
- 9.3 Identyfikator użytkownika powinien być niepowtarzalny, a po wyrejestrowaniu się z systemu informatycznego nie powinien być przydzielany innej osobie.
- 9.4 Identyfikator, który utracił ważność nie może być ponownie przydzielony innemu użytkownikowi.
- 9.5 Hasło początkowe, które jest przydzielane przez Administratora Systemu Informatycznego (ASI), powinno umożliwiać użytkownikowi zarejestrowanie się w systemie tylko jeden raz i powinno być natychmiast zmienione przez użytkownika.

Mając na uwadze zagwarantowanie wysokiego poziomu bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych oraz zagwarantowania użytkownikom pełnej rozliczalności wykonywanych przez nich operacji w systemach informatycznych, wszyscy użytkownicy przy uwierzytelnianiu do systemów informatycznych powinni stosować się do poniższych zasad:

- 9.5.1 Pierwsze hasło dla użytkownika ustala przydziela Administrator Systemu Informatycznego (ASI) przy wprowadzaniu identyfikator użytkownika do systemu.
- 9.5.2 Użytkownik systemu niezwłocznie ustala swoje, znane tylko jemu hasło, po nadaniu hasła przez Administrator Systemu Informatycznego (ASI).
- 9.5.3 Użytkownik systemu w trakcie pracy w aplikacji może zmienić swoje hasło dostępu.
- 9.5.4 Hasła nie mogą być powszechnie używanymi słowami. W szczególności nie należy wykorzystywać: dat, imion, nazwisk, inicjałów, numerów rejestracyjnych samochodów, numerów telefonów.
- 9.5.5 Hasło nie może być ujawnione nawet po utracie przez nie ważności.
- 9.5.6 Hasła mają charakter poufny - są znane tylko jego właścicielowi.
- 9.5.7 Zabronione jest zapisywanie haseł w sposób jawny oraz przekazywanie ich innym osobom.
- 9.5.8 Hasło winno składać się z co najmniej 8 znaków, zawierać małe i wielkie litery oraz cyfry lub znaki specjalne.
- 9.5.9 Hasła administratora do poszczególnych programów / systemów powinny być spisane oraz umieszczone w zamkniętej kopercie w miejscu uniemożliwiającym dostęp do nich osobom nieupoważnionym, chroniącym przed utratą lub zniszczeniem oraz gwarantującym ich odczytanie upoważnionemu użytkownikowi, a także kierownikowi urzędu.
- 9.5.10 Zarejestrowane hasła administratora, oprócz treści hasła winny posiadać adnotację o dacie ich wprowadzenia do systemu.
- 9.5.11 W przypadku utraty uprawnień przez osobę administrującą systemem należy niezwłocznie zmienić hasła, do których miała dostęp.

Uwierzytelnienie na poziomie dostępu do aplikacji przetwarzającej dane osobowe.

- 9.6 Hasło na poziomie dostępu do programu powinno składać się z co najmniej 8 znaków, zawierać małe i wielkie litery, cyfry i znaki specjalne.
- 9.7 O ile aplikacja nie umożliwia wymuszenia zasad zmiany haseł za systematyczna oraz terminowa zmianę hasła odpowiada użytkownik.

9.8 Zmiana hasła do systemu operującego następuje nie rzadziej , niż co 30 dni oraz niezwłocznie w przypadku podejrzenia , że hasło mogło zostać ujawnione.

10. Wymogi dotyczące zmiany haseł.

10.1 Użytkownik jest zobowiązany zmieniać hasło, w którego posiadaniu się znajduje:

10.1.1 Okresowo, zgodnie z wymaganiami dla danego systemu informatycznego (przed upływem terminu ważności hasła).

10.1.2 W przypadku ujawnienia lub podejrzenia ujawnienia hasła.

10.2 W przypadku braku dostępu do konta chronionego hasłem, w którego posiadaniu się znajduje, użytkownik zobowiązany jest wystąpić o zmianę hasła do Administratora Systemu Informatycznego (ASI), w sytuacji:

1) Zapomnienia/zgubienia hasła.

2) Wygaśnięcia ważności hasła.

3) Zablokowania konta spowodowanego nieprawidłowym wprowadzeniem hasła.

4) Braku uprawnień/interfejsu umożliwiających samodzielną zmianę hasła.

10.3 Zmiana haseł użytkowników powinna być wymuszana przez system co 30 dni, w przypadku braku wymuszenia przez system, użytkownik sam jest zobowiązany do zmiany hasła co 30 dni.

11. Procedura rozpoczęcia, zawieszenia i zakończenia pracy

Celem procedury jest zabezpieczenie danych osobowych przed nieuprawnionym dostępem i utratą poufności w sytuacji , gdy użytkownik rozpoczyna, przerywa lub kończy pracę w systemie informatycznym przetwarzającym dane osobowe.

11.1 Rozpoczynając pracę na komputerze użytkownik loguje się do systemu informatycznego.

11.2 Dostęp do danych osobowych możliwy jest jedynie po wprowadzeniu identyfikatora i dokonaniu uwierzytelnienia użytkownika.

11.3 Jeśli system to umożliwia , po przekroczeniu 5 prób logowania system blokuje dostęp do systemu informatycznego na poziomie danego użytkownika.

11.4 ASI ustala przyczyny zablokowania systemu oraz w zależności od zaistniałej sytuacji podejmuje odpowiednie działania. O zaistniałym incydencie powiadamia Administratora Bezpieczeństwa Informacji (ABI).

11.5 Przed opuszczeniem stanowiska pracy, użytkownik obowiązany jest:

11.5.1 wylogować się z systemu informatycznego, lub

11.5.2 wywołać blokowany hasłem wygaszacz ekranu.

11.6 Kończąc pracę należy:

11.6.1 wylogować się z systemu informatycznego , a następnie wyłączyć sprzęt komputerowy,

11.6.2 zabezpieczyć stanowisko pracy , w szczególności wszelką dokumentację oraz nośniki magnetyczne i optyczne, na których znajdują się dane osobowe.

12. Procedura tworzenia kopii zapasowych.

Tworzenie kopii bezpieczeństwa danych osobowych z programów.

12.1 . Kopie zapasowe danych z programów przetwarzających dane osobowe wykonywane są na koniec każdego dnia roboczego z wykorzystaniem odpowiednio skonfigurowanych zasobów sieciowych urzędu.

- 12.2 Kopie zapasowe na macierz dyskową wykonuje się w cyklu dziennym oraz miesięcznym
- 12.3 Zapis kopii zapasowych na macierzy dyskowej dokonuje się w sposób rotacyjny, zapewniający zachowanie kopii miesięcznych z okresu minimum 3 miesięcy, po tym okresie kopia jest usuwana .
- 12.4 W wypadku użycia nośnika zewnętrznego kopie zapasowe są odpowiednio oznakowane- Załącznik nr 7
- 12.5 Poza macierzą dyskową miesięczne kopie bezpieczeństwa przechowywane są na serwerach plików odpowiednio do tego celu zabezpieczonych.
- 12.6 ASI sprawuje nadzór nad wykonywaniem kopii zapasowych oraz weryfikuje ich poprawność.
- 12.7 W przypadku wystąpienia problemów z archiwizacją , konieczny jest kontakt z Administratorem Systemu Informatycznego (ASI).

13. Sposób , miejsce i okres przechowywania elektronicznych nośników informacji i wydruków.

Procedura określa sposób postępowania z nośnikami , na których znajdują się dane osobowe, celem zabezpieczenia ich przed niszczeniem , kradzieżą , dostępem osób nieupoważnionych.

13.1 Dane osobowe mogą być przechowywane:

- 13.1.1 Na serwerach zlokalizowanych w obszarach wyznaczonych do przetwarzania danych osobowych.

- 13.1.2 Na wymiennych nośnikach elektronicznych.

13.2 Po wykorzystaniu dane osobowe w postaci elektronicznej należy niezwłocznie usunąć z nośnika elektronicznego w sposób uniemożliwiający ich ponowne odtworzenie.

13.3 Wykorzystanie wymiennych nośników elektronicznych (CD/DVD, pamięć USB, wymienna karta pamięci, dyskietka) powinno być ściśle kontrolowane i dozwolone wyłącznie dla upoważnionych użytkowników.

13.4 Wymienne nośniki elektroniczne, o ile nie są użytkowane, powinny być przechowywane w zamkniętych szafkach.

13.5 Nośniki zawierające kopie zapasowe powinny być przechowywane w innym pomieszczeniu niż to, w którym umieszczony jest serwer przetwarzający dane osobowe.

13.6 Kopie zapasowe powinny być przechowywane w odpowiednio zabezpieczonej, ognioodpornej szafie, do której dostęp mogą mieć wyłącznie osoby upoważnione.

13.7 Nośniki magnetyczne i optyczne z danymi osobowymi powinny być:

- 13.7.1 Oznaczane i przechowywane w zamkniętych szafach lub sejfach.

- 13.7.2 Przechowywane maksymalnie przez okres wskazany dla danego rodzaju danych osobowych przez Administratora Bezpieczeństwa Informacji (ABI).

13.8 Pracownicy nie mogą wносить na zewnątrz urzędu wymiennych elektronicznych nośników informacji z zapisanymi danymi osobowymi bez zgody Administratora Danych Osobowych (ADO).

13.9 Dane osobowe w postaci elektronicznej należy usuwać z nośnika informacji w sposób uniemożliwiający ich ponowne odtworzenie , nie później niż po upływie tygodnia , po wykorzystaniu tych danych, chyba, że z odrębnych przepisów wynika obowiązek ich przechowywania.

- 13.10 Uszkodzone nośniki komputerowe , zawierające dane osobowe , są fizycznie niszczone przy udziale komisji powołanej przez Administratora Danych Osobowych (ADO), który sporządza protokół z wykonywanych czynności. Załącznik nr 6.
- 13.11 Nośniki danych są przechowywane w sposób uniemożliwiający dostęp do nich osób nieupoważnionych, jak również zabezpieczający je przed zagrożeniami środowiskowymi (zalanie, pożar, wpływ pól elektromagnetycznych)
- 13.12 Zaleca się, aby informacje wewnętrzne znajdujące się na nośnikach przenośnych, wynoszonych poza teren placówki , były szyfrowane.
- 13.13 Kopie zapasowe
  - 13.13.1 Kopie zapasowe zbioru danych osobowych oraz oprogramowania i narzędzi programowych zastosowanych do przetwarzania danych są przechowywane w metalowej szafie w budynku B pok. nr 10 B
  - 13.13.2 Dostęp do kopii zapasowych mają tylko upoważnieni pracownicy, tj. ABI oraz ASI.
  - 13.13.3 Cotygodniowe kopie bezpieczeństwa przechowywane są do momentu kolejnego nagrania wynikającego z cyklu rotacyjnego zapisu nośników.
- 13.14 Kopie archiwalne miesięczne przechowywane są przez okres ok. 3 miesięcy, po czym nośnik poddawany jest kolejnemu procesowi zapisania danych archiwalnych.
- 13.15 Nośniki, na których znajdują się kopie zawierające dane osobowe , są oznaczone w sposób trwały, jednoznacznie i czytelny i zaewidencjonowany w „Rejestrze nośników komputerowych zawierających ważne dane” stanowiącym Załącznik nr 7 do niniejszej instrukcji.
- 13.16 Kopie archiwalne należy:
  - 1) Okresowo sprawdzać pod kątem ich dalszej przydatności do odtwarzania.
  - 2) Bezzwłocznie usuwać po ustaniu użyteczności.
- 13.17 Wydruki
  - 13.17.1 Wydruki/ dokumenty np.: umowy , faktury, zawierające dane osobowe, przechowuje się w pokojach stanowiących obszar przetwarzania danych osobowych , określony w Polityce Bezpieczeństwa.
  - 13.17.2 Wydruki / dokumenty, zawierające dane osobowe , należy niszczyć przez pocięcie w niszczarce lub spalać w miejscu do tego wyznaczonym.
- 13.18 Za bezpieczeństwo danych osobowych zapisanych w formie tradycyjnej odpowiedzialności są osoby je przetwarzające.

14. Procedura zabezpieczenia systemu informatycznego , przed działalnością oprogramowania złośliwego

- Za ochronę antywirusową odpowiada Administrator Systemu Informatycznego (ASI). Na każdej stacji roboczej w sieci oraz serwerze przetwarzającym dane osobowe powinno być zainstalowane oprogramowanie antywirusowe skanujące na bieżąco system informatyczny.
- 14.1 Każdy komputer z dostępem do danych osobowych wyposażony jest w skaner antywirusowy.
  - 14.2 Programy antywirusowe, o których mowa poprzednio , winny być uaktywnione cały czas podczas pracy danego systemu.
  - 14.3 Wszystkie pliki otrzymywane z zewnątrz , jak również wysyłane na zewnątrz, podlegają sprawdzeniu pod kątem występowania wirusów najnowszą dostępną wersją programu antywirusowego.
  - 14.4 W przypadku stwierdzenia pojawienia się wirusy, każdy użytkownik winien powiadomić Administrator Systemu Informatycznego (ASI).

15. Zasady i sposób odnotowywania w systemie informacji o udostępnieniu danych osobowych.

- 15.1 Odbiorcą danych jest każdy, komu udostępnia się dane osobowe, z wyłączeniem:
  - 15.1.1 osoby, której dane dotyczą ,
  - 15.1.2 osoby użytkownika systemu lub innej osoby upoważnionej do przetwarzania danych osobowych w urzędzie.
  - 15.1.3 podmiotu, któremu powierzono przetwarzanie danych,
  - 15.1.4 organów państwowych lub organów samorządu terytorialnego, którym danym są udostępniane w związku z prowadzonym postępowaniem.
  - 15.1.5 Dane osobowe administrowane przez Starostwo Powiatowe w Kamieniu Pomorskim mogą być udostępnione osobom lub podmiotom uprawnionym do ich otrzymania na mocy Ustawy o Ochronie Danych Osobowych oraz innych przepisów powszechnie obowiązujących.
- 15.2 Dane osobowe udostępnia się na pisemny , umotywowany wniosek , chyba, że przepis innej ustawy stanowi inaczej.
- 15.3. Dane udostępniane urzędowi przez inny podmiot można wykorzystać wyłącznie zgodnie z przeznaczeniem , dla którego zostały udostępnione.
- 15.4 ABI prowadzi ewidencje udostępniania danych, o których mowa w pkt. 2. „ Ewidencję udostępniania danych” przedstawia załącznik 5.
- 15.5 . Odnotowanie obejmuje informację o :
  - 15.5.1 nazwie jednostki organizacyjnej lub imieniu i nazwisku osoby, której udostępniono dane.
  - 15.5.2 zakresie udostępnianych danych,
  - 15.5.3 dacie udostępnienia,
- 15.6 Odnotowanie informacji powinno nastąpić niezwłocznie po udostępnieniu danych.
- 15.7 Na żądanie osoby , której dane zostały udostępnione, informacje o udostępnieniu danych są zamieszczane w pisemnym raporcie.
- 15.8 Realizacja wymogów, o których mowa w § 7 ust. I pkt 4 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 kwietnia 2004 r spełniona jest poprzez prowadzenie „ Ewidencji udostępniania danych”.

16. Procedury wykonywania przeglądów i konserwacji

- 16.1 Aktualizacja oprogramowania powinna być przeprowadzana zgodnie z zaleceniami producentów oraz opinią rynkową co do bezpieczeństwa i stabilności nowych wersji.
- 16.2 Za terminowość przeprowadzenia przeglądów i konserwacji oraz ich prawidłowy przebieg odpowiada Administrator Systemu Informatycznego (ASI).
- 16.3 Zauważone nieprawidłowości w działaniach systemu informatycznego oraz oprogramowanie powinny być niezwłocznie usunięte, a ich przyczyny przeanalizowane.
- 16.4 Wszelkie prace konserwacyjne i naprawcze sprzętu komputerowego oraz uaktualnianie systemu informatyczny, wykonywane przez podmiot zewnętrzny, powinny odbywać się na zasadach określonych w szczegółowej umowie z uwzględnieniem klauzuli dotyczącej ochrony danych.
- 16.5 W przypadku naprawy sprzętu komputerowego dane osobowe należy zabezpieczyć, natomiast w przypadku naprawy sprzętu poza terenem danej jednostki , po zabezpieczeniu-usunąć z dysku. Gdy nie ma możliwości usunięcia danych, naprawa powinna być nadzorowana przez osobę upoważnioną przez administratora systemu

17. Załączniki

Załącznik nr 1- Wzór- Oświadczenie

Załącznik nr 2- Wzór- Upoważnienie do przetwarzania danych osobowych

Załącznik nr 3- Rejestr użytkowników i ich uprawnień w systemie informatycznym.

Załącznik nr 4- Wzór- Zlecenia nadania/ zmiany/ anulowania zakresu uprawnień
użytkownika

Załącznik nr 5 – Ewidencja udostępniania danych

Załącznik nr 6 - Wzór- Protokół zniszczenia uszkodzonych nośników komputerowych

Załącznik nr 7 – Wzór – Rejestr nośników komputerowych zawierających ważne dane.

**ZAŁĄCZNIK NR 1
do Instrukcji ZSI**

.....
Imię i nazwisko

Kamień Pomorski , dnia .....2013 r

OŚWIADCZENIE

Oświadczam , iż zostałam/em zapoznana/ny z przepisami dotyczącymi ochrony danych osobowych, w szczególności z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tj. Dz. U. z 2002r. Nr 101 , poz. 926 ze zm.), wydanych na jej podstawie aktów wykonawczych oraz wprowadzonych i wdrożonych do stosowania przez Administratora Danych Osobowych „Polityki Bezpieczeństwa Danych Osobowych,, oraz „Instrukcji Zarządzania Systemem Informatycznym służącym do przetwarzania Danych Osobowych”.

Zobowiązuje się do :

- nie ujawniania danych osobowych nieuprawnionym osobom lub instytucjom w jakiegokolwiek formie bez zgody pracodawcy;
- przestrzegania zapisów zawartych w wyżej wymienionych dokumentach;
- korzystania z oprogramowania wyłącznie w związku z wykonywaniem obowiązków pracowniczych;
- wykorzystywania jedynie legalnego oprogramowania pochodzącego z innych źródeł;
- wnoszenia, wynoszenia i użytkowania komputerów przenośnych bądź innych nośników danych wyłącznie za wiedzą i zgodą Pracodawcy;
- należytej dbałości o powierzony sprzęt i oprogramowanie;
- korzystanie z produktów w wersjach ewaluacyjnych, testowych lub w jakikolwiek inny sposób ograniczony umowami licencyjnymi może być użytkowane zgodnie z ich przeznaczeniem , wyłącznie za zgodą pracodawcy.

Naruszenie przez Pracownika jego podstawowych obowiązków pracowniczych w zakresie wskazanym powyżej, będzie stanowić podstawę do podjęcia przez Pracodawcę przysługujących mu środków prawnych, a w szczególności , może stanowić przyczynę uzasadniającą wypowiedzenie przez pracodawcę umowy o pracę lub rozwiązanie przez Pracodawcę tejże umowy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks Pracy (tekst jedn. : Dz. U. z 1998 r ., Nr 21 , poz. 94, ze zm.)

.....

Podpis pracownika

Otrzymują :

1. Pracownik
2. Komórka ds. kadr, (do akt osobowych)

**ZAŁĄCZNIK NR 2
do Instrukcji ZSI**

Kamień Pomorski , dnia.....2013r.

Pani / Pan

.....
.....
Wydział / Stanowisko służbowe

**UPOWAŻNIENIE
do przetwarzania danych osobowych**

Na podstawie art. 37 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926 z późn. zm.), w związku z wykonywaniem zadań na stanowisku ..... upoważniam Panią/Pana do przetwarzania danych osobowych zawartych w zbiorach związanych z realizacją zadań zgodnych z zakresem obowiązków na zajmowanym stanowisku.

Niniejsze upoważnienie obejmuje przetwarzanie danych osobowych w formie tradycyjnej oraz elektronicznej.

Zgodnie z art. 39 ust. 2 upoważniona do przetwarzania danych osoba zobowiązana jest do zachowania w tajemnicy dane osobowe zawarte w wyżej wymienionych zbiorach również po ustaniu zatrudnienia oraz zachowania w tajemnicy informacji o ich zabezpieczeniu.

Otrzymują:

1. Osoba upoważniona
2. ABI

ZAŁĄCZNIK NR 3
do Instrukcji ZSI

REJESTR UŻYTKOWNIKÓW I ICH UPRAWNIENI W SYSTEMIE INFORMATYCZNYM

Lp.	Nazwa zbioru danych (1)	Nazwa i imię użytkownika	Nazwa aplikacji	Nazwa identyfikatora	Rodzaj uprawnień (2)	Data zarejestrowania	Data wyrejestrowania	Uwagi

(1) nazwa zbioru danych

(2) Skróty stosowane do określenia uprawnień :

P- prawo do przeglądania danych na ekranie i drukowania danych

Z- prawo do zmiany danych

D- prawo do dopisywania danych

U- prawo do usuwania danych

N- prawo do zakładania nowych kont/ aktualizacji Planu Kont

O/ Z- prawo do otwierania / zamykania miesiąca / roku

A/W – prawo do akceptacji / wysyłania

A- prawo do wykonywania kopii archiwalnych

Dane aktualne na dzień : ...../...../.....

Data i podpis ABI : ...../...../.....

ZAŁĄCZNIK NR 4
do Instrukcji ZSI

Zlecenie
Nadania/ zmiany/ anulowania zakresu uprawnień użytkownika

▪ Nowy użytkownik	▪ Modyfikacja uprawnień	▪ Odebranie uprawnień w systemie informatycznym
-------------------	-------------------------	---

Imię i nazwisko użytkownika :	
Miejsce przetwarzania/ pokój :	Stanowisko :
<u>Opis zakresu uprawnień użytkownika w systemie informatycznym :</u>	
P - przeglądanie/ drukowanie;	N – zakładanie nowych kont/ aktualizacji Planu Kont;
Z - zmiana;	O/Z – otwarcie / zamknięcie miesiąca/ roku;
D – dopisanie;	A – archiwizowanie :
U – usuwanie;	
*) <i>zakreślić odpowiednio krzyżykiem</i>	

Uprawnienia		P	Z	D	U	N	O/Z	A
-------------	--	---	---	---	---	---	-----	---

Programy

Uwagi :.....

.....
Data i podpis bezpośredniego przełożonego

.....
Data i podpis ABI

.....
Data nadania uprawnień i podpis ASI

ZALĄCZNIK NR 5
do Instrukcji ZSI

EWIDENCJA UDOSTĘPNIANIA DANYCH

Lp.	Data udostępniania danych	Podmiot, któremu dane udostępniono (nazwa, adres)	Podstawa prawna udostępniania danych	Zakres udostępniania danych	Podpis pracownika

ZAŁĄCZNIK NR 6
do Instrukcji ZSI

Kamień Pomorski , dnia 2013r

.....
(akceptacja powołującego komisję)

Protokół nr.....

**Zniszczenie uszkodzonych nośników komputerowych w Starostwie Powiatowym
w Kamieniu Pomorskim**

Dnia.....komisja powołana przez.....
(data) (imię, nazwisko i stanowisko osoby powołującej komisję)

w składzie:

1. Przewodniczący:.....

2. Członkowie: .....

.....

Dokonała trwałego zniszczenia nośników komputerowych :

Lp.	Nazwa	Nr ewidencyjny	Sposób zniszczenia	Uwagi

Dokonanie w/w czynności zostaje potwierdzone własnoręcznymi podpisami komisji:

.....

.....

.....

ZAŁĄCZNIK NR 7
do Instrukcji ZSI

REJESTR NOŚNIKÓW KOMPUTEROWYCH
ZAWIERAJĄCYCH KOPIE ZAPASOWE

Oznaczenie nośnika	Data wpisania w rejestr	Opis nośnika	Miejsce przechowywania nośnika	Podpis użytkownika	Uwagi

Oznaczenie nośnika :

Kolejny nr nośnika / symbol nośnika/ symbol placówki

Przykładowe symbole nośników:

DDS – taśma

D – dyskietka

CD – płyta CD

DVD – płyta DVD

P – pendrive

HDD - dysk twardy

RDX – kasetki o zwiększonej odporności na przeciążenia